

SZOVJETUNIÓ

Viktor Szosznora

Szokatlan dologra vállalkozom: egy már nem fiatal s hazájában ismert és — ha szűkebb körben is — népszerű szovjet-orosz költő bemutatására. A bemutatás mégis indokolt, mert a Leningrádban élő Viktor Szosznora költészete mindmáig elkerülte műfordítóink figyelmét. Holott Szosznora jelentős költő, aki talán kevésbé harsány hangon szólal meg, mint híressé vált kortársai, de ez a hang erőteljes és tiszta.

Lírája Pétervár-Leningrád legnemesebb irodalmi hagyományaihoz kapcsolódik, melyeket számunkra Blok és Mandelstam neve fémjelez. Verseit az ironia és a pátosz, a pontos szerkesztés és a groteszk képesség egyaránt jellemzi. Ami a legszembeötlőbb — a groteszk látásmód, amelynek mélyén szomorúság van.

*S egy holló,
bajnok-szaracén
járkál a réten sántikálva.
De nem jön varjú bajvívásra.
Magában tépázza a szél.*

(Alkonyat)

Nem véletlen, hogy egyik kedvenc figurája a varjú vagy a holló (a két szó hangalakja csaknem azonos az oroszban), ez a két, egyszerre gyászos és komikus madár.

Szosznora észak költője, s nála az orosz tél nem az elbűvölő puskini és tyut-csevi arcát mutatja, hanem szigorát, amelyet a groteszk tesz emberivé, elviselhetővé. A groteszk, ami gyakran az ellágyulástól óvja, életbölcesség is, és csak a gyengébb versekben játékos.

Gyakran ír szerepverset, ez nála a legszemélyesebb megnyilatkozások adekvát formája (mert a szerepvers szemérmes, ritkán válik nagyképűvé, ami az első személyben beszélés legnagyobb veszélye).

Versciklust írt Hamletről és Oféliáról, felhasználta az antikvitás témáit, de a legfontosabb és legeredményesebb költészetében az Igor-ének, az orosz költészet motívumainak újraélése. Itt találkozunk ugyan történelmi stilizációval is, de például a legendás orosz dalnokot, Bojánt idéző ciklusa, a Szmerty Bojána (Boján halála — ebből való a Zápor zúdul... kezdetű és az Első ima Magdolnához című vers) arra ad alkalmat neki, hogy saját költői és életprogramját megfogalmazza.

*Kardom tiszta. Ezrekkel a horda
támadhat rám — nem tántorodok.
Magam vagyok. Kardlapként suhogva
zápor ver, eső zuhog, zuhog.*

(Zápor zúdul...)

Fordításaimban nem igyekszem teljes képet adni Viktor Szosznora költészetéről (ehhez öt-hat vers átültetése amúgy sem elegendő), kisebb — és korai — életképei, útiversei nem foglalkoztattak, a számomra fontosat, „hasznosíthatót” kerestem ver-

sei között, ezekből készítettem fordításaimat, mit bennük magam is kevésbé sikerültnek érzek: Szoszнора gazdag és játékos nyelvének érzékeltetése.

A verseket Viktor Szoszнора ez évben megjelent gyűjteményes kötetéből válogattam (Sztjyihotvorényija, Lenizdat, 1977), amely négy előző könyve anyagának legjavát tartalmazza.

(Eddig megjelent Szoszнора-fordításaim megtalálhatók az Ifjúsági Magazin 1977. novemberi, és a Kincskereső 75/7., illetve 76/5. számában.)

BAKA ISTVÁN

VIKTOR SZOSZNORA

Zápor zúdul

*Zápor zúdul sehová, sehonnán,
herseg, mint zabáló sáskahad.
Mintha óra tiktakolna rajtam,
esőcsepp kopog — a pillanat,*

*s vernek lankadatlanul a cseppek,
sorsomtól mert így rendeltetett,
talán tölgygé terebélyesednek,
talán általad növekszenek.*

*Erdő reszket átázott ruhában.
Mi voltunk mi, kedves? — verebek.
S nem tudom, e növényi homályban
öltelek-e vagy öleltelek?*

*Feláldoztam otthont és családot.
Cél ha ez — ne érjem el soha!
Mindegy, eb csahol rá, varjú károg,
kinek a vihar az otthona.*

*Zápor zúdul egyre sebesebben,
népek zászlótlan, vezértelen.
Törzsek rohamoznak minden cseppben,
és szóródnak széjjel jeltelen.*

*Hol vagyok? Ki vagyok én? Hová tart
utam, célja — fény vagy éjszaka?
Esőcseppek kavargó hadában
rám talál-sz-e, kedves, valaha?*

*Kardom tiszta. Ezrekkel a horda
támadhat rám — nem tántorodok.
Magam vagyok. Kardlapként suhogva
zápor ver, eső zuhog, zuhog.*

Téli út

*Téli rege!
Jégcsapfiolák,
békaporontyok tejesüvegben.*

*Milyen idő!
Fák — palavesszők — feketén merednek.
A szélben szomorú bokrok eveznek.*

*Az út felett — peneg a nap,
zengenek a*

gitárhúr-sugarak.

*S e sok szépségtől részegülten
egy aszkéta-madár,*

*egy nyápic varjú a
havat csipegeti, fészkébe hordja
a tél fehérben tündöklő fagyát.*